

Keskustelu- ja tiedotustilaisuus liittyen Vihtijärven koulun lakkauttamiseen

Aika 23.9.2020 klo 18.00 – 20.20.

Paikka Nummitupa, Vihtijärvi

Osallistujat Erillisen osallistujaluettelon mukaisesti (läsnä yli 50 henkilöä). Tilaisuutta oli myös mahdollisuus seurata etäyhteyden kautta ja siten esittää kysymyksiä ja kommentteja.

Vihdin kunnan puolesta paikalla olivat

kunnanjohtaja Erkki Eerola
sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
talousjohtaja Henri Seppänen
tekninen johtaja Matti Kokkinen
opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki
kuljetusasiatuntija Kaisa Suonperä
kulttuurituottaja Tommi Muhli (tekniikka)
hallintojohtaja Noora Nordberg (muistion pitäjä)

Asia Keskustelu- ja tiedotustilaisuuden aiheena oli kunnanjohtajan 10.8.2020 julkaistu esitysluonnos koskien Vihdin talouden tasapainotusohjelma vuosille 2021-2023 (Vihta-ohjelma). Vihta-ohjelmaan sisältyy ehdotus Vihtijärven koulun lakkauttamiseksi. Tilaisuuden tarkoituksena on kertoa tarkemmin esitetyn toimenpiteen taustoista ja vaikutuksista sekä antaa osallistujille mahdollisuus lausua asiasta oma näkemyksensä sekä esittää kysymyksiä paikalle oleville Vihdin kunnan edustajille.

Tilaisuuden alussa pidettiin lyhyet alustukset asiasta, jonka jälkeen asiasta käytiin keskustelua.

Viranhaltijoiden alustukset

Kunnanjohtaja Erkki Eerola

Kunnanjohtaja kertoi omassa esityksessään Vihta-ohjelman perusteista. Vihdin kunnan taloudellinen tilanne edellyttää sopeuttamistoimia. Käyttömenot ovat kasvaneet voimakkaasti erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menojen johdosta ja samanaikaisesti verotulot eivät ole kasvaneet riittävästi kattamaan kulukasvua. Kunta on velkaantunut voimakkaasti, tämän vuoden lopussa kunnan lainakanta on jo yli 130 miljoonaa euroa.

Väestön nopea ikääntyminen tulee kasvattamaan palvelutarvetta entisestään. Samanaikaisesti lasten määrä on vähentynyt merkittävästi koko maassa. Korona aiheuttaa merkittäviä ja osin vaikeasti ennustettavia menolisäyksiä erityisesti erikoissairaanhoidon

osalta, mutta myös tulomenetyksiä mm. päivähoitomaksujen ja tilavuokrien osalta. Lisäksi koronalla tulee olemaan pitkäkestoisempia vaikutuksia elinkeinoelämään ja kunnan työllisyyteen, jotka taas vaikuttavat verokertymään.

Vuosi 2020 olisi nykyisellä talousennusteella kolmas peräkkäinen merkittävästi alijäämäinen vuosi, jonka jälkeen taseen kumulatiivinen ylijäämä on syöty. Kuntalaki edellyttää kuntaa ryhtymään toimenpiteisiin taloudellisen tilanteen korjaamiseksi.

Kunnanjohtajan ehdotus talouden tasapainotustoimiksi vuosille 2021-2023 (Vihta-ohjelma) on julkaistu 10.8.2020. Esitysluonnos on tarkoituksella jätetty kolme kuukautta ennen varsinaista päätöstä, jotta ennen päätöksentekoa on mahdollisuus kuulla kuntalaisia ja saada mahdollisimman laajasti lisää tietoa esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksista. Päätöksiä Vihta-ohjelman toimenpiteiden osalta tehdään talousarvion yhteydessä. Lasten ja nuorten lautakunta käsittelee talousarvioehdotusta kokouksessaan 26.9.2020, kunnanhallituksen käsittely on 26.-28.10.2020 ja kunnanvaltuusto päättäneesi asiasta kokouksessaan 9.11.2020. Mikäli valtuusto päättää myöntää määrärahan Vihtijärven koululle vain kevätkaudelle, tullaan valtuustoon viemään vielä erillinen päätösehdotus koulun toiminnan lakkauttamisesta.

Sopeutustarve vuosille 2021-2023 on kaikkiaan 43,2 miljoonaa euroa. Tästä Vihta-ohjelman toimenpiteillä pyritään kolmen vuoden aikana sopeuttamaan taloutta n. 23 miljoonan euron edestä. Toimenpiteisiin sisältyy sekä tuloja lisääviä keinoja että menojen leikkaamista. Tarkoituksena on kääntää talouden suunta, mutta mahdollisesti tarvitaan myös uusia sopeuttamistoimenpiteitä.

Talousjohtaja Henri Seppänen

Talousjohtaja esitteli tarkemmin Vihtijärven koulun lakkauttamisesityksen taloudellisia vaikutuksia. Talouslukuja on jonkin verran tarkennettu 10.8.2020 julkaistusta esityksestä, ja tarkennetut luvut tallennetaan kunnan internet-sivuille (<https://www.vihti.fi/kuntana/yleistietoa-vihdistä/talouden-tasapainotusohjelma-vihta/>).

Vihtijärven koulun lakkauttamisesta on arvioitu syntyvän vuosittain n. 154 000 euron säästö. Säästö muodostuu henkilöstökustannuksista (kaksi opettajaa ja yksi ohjaajan tehtävä, n. 125 000 euroa), sekä ylläpito- ja puhdistuskustannuksista (n. 69 000 euroa). Kustannuksia lisää koulukuljetustarpeen kasvaminen (40 000 euroa).

Arvioituun kustannussäästöön vaikuttaa kuljetustarve. Syyskuussa 2019 koulussa on ollut 40 oppilasta, joista 20 koulukuljetuksen piirissä. Väestötietojen perusteella lukuvuonna 2021-22 koulussa on 25 oppilasta, joka tarkoittaa viittä kuljetusoppilasta lisää 2019 vuoden tilanteeseen. Mikäli kuljetusta tarvitsevien oppilaiden määrä on ennakoitua suurempi,

tarvitaan kuljetuksia varten toinen auto, josta syntyy lisää arvioitua säästöä pienentäviä kustannuksia. Tällöin nettosäästö olisi 134 000 euroa vuodessa.

Opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki

Opetuspäällikkö kertoi itäisen Vihdin alueen oppilasmäärien kehityksestä sekä opetuksen jakautumisesta oppilasta kohden. Kun Haimoossa opetusta annetaan 1,49 tuntia/oppilas, Otalammen yhtenäiskoulussa 1,79 tuntia/oppilas, on Vihtijärvellä vastaava määrä 2,16 tuntia/oppilas.

Vihtijärven oppilasmäärä on ollut keskimäärin n. 40 oppilasta vuodessa. Koko kunnan oppilaiden määrä tulee putoamaan n. 1600 oppilaaseen, kaikkialla itäisellä alueella oppilasmäärät tulevat vähentymään merkittävästi.

Vihtijärven siirtämisellä Haimooseen tavoitellaan sitä, ettei opetusta annettaisi enää yhdyslukissa, vaan koulusta muodostuisi yksisarjainen. Tarkoituksena on myös taata opetussuunnitelman mukainen opetus kaikille lapsille. Vihtijärvellä ei voida antaa opetussuunnitelman mukaista opetusta teknisessä käsityössä ja liikunnassa, sillä tilat eivät täytä opetussuunnitelman edellytyksiä.

Koulun toiminta on haavoittuvaista, kun siellä on vain kaksi opettajaa. Aikuisten määrä on vähäinen, ja tässä taloudellisessa tilanteessa resursseja ei pystytä lisäämään. Myös oppilashuollon palveluiden (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, erityisopettaja) saatavuus on riittämätöntä.

Mikäli Vihtijärven koulun lakkauttamisesta päätetään talousarvion yhteydessä, tiedotetaan tammikuussa koulunsa syksyllä 2021 aloittavien ekaluokkalaisten huoltajia kouluun ilmoittautumisesta Haimooseen. Kaikkia Vihtijärven koulun huoltajia (myös tulevia) tiedotetaan myös koulukuljetusten hakemisesta.

Kevään aikana Vihtijärven oppilaat vierailevat Haimoon koulussa koronatilanne huomioiden. Mahdollista on järjestää yhteistyössä jopa viikon mittaisia tutustumisia. Samoin aikana huoltajille tarjotaan mahdollisuus kevään aikana vieraila Haimoon koulussa.

Kevään aikana Vihtijärven koulun vakituinen henkilöstö sijoitetaan uusiin toimipaikkoihinsa, joissa jatkavat Vihdin kunnan työntekijöinä 1.8.2021 alkaen.

Vihtijärven koululla jaetaan viimeiset todistukset 5.6.2021 ja koulun toiminta päättyy 31.7.2021.

Kysymykset ja kommentit

Keskustelun aikana esiin nousseet kysymykset ja kommentit on pyritty kirjaamaan esittäjän ilmaisemassa muodossa.

- Kunnan taloudellinen tilanne on kiistatta huono, mutta esitettyjen säästöjen kokoluokka on ihan koko luokkaa kuin säästämisen tarve. Sosiaali- ja terveystoimen menot ovat vuosittain 40 miljoonaa euroa perusterveydenhuollossa ja 40 miljoonaa euroa erikoissairaanhoidossa. Kunnan henkilöstökulut ovat 49 miljoonaa euroa, eli viikossa menee vähän vajaa 1 miljoona. Henkilöstökulut ovat kasvaneet vähän vajaa 2 miljoonaa, joten ongelmat ovat ihan jossain muualla kuin Vihtijärven koulussa, eikä niitä ratkaista koulua lakkauttamalla. Kunnan strategiassa on todettu, että asu siellä missä elät, ja kunnan arvona on yhteisöllisyys. Vihtijärvellä on aina tehty itse asioita, jotka kuuluisivat julkiselle puolelle. Mm. koulurakennus on pelastettu, jotta koulutoiminta Vihtijärvellä jatkuu.
  - o Vastaus: kuntaa pyritään kehittämään tasapuolisesti. Kunnan strateginen yleiskaava on juuri hyväksytty valtuustossa maanantaina, siinä on määritelty kyläalueita (ml. Vihtijärvi), joita tullaan kehittämään, ja joihin tullaan laatimaan osayleiskaava. Kunnan henkilöstökulujen kasvuun on vaikuttanut mm. lakisääteiset palkkojen korotukset.
- Oppilasmäärien arviointi on vaikeaa, ne vaihtelevat jatkuvasti. Muuttohalukkuutta kylälle on, korona on muuttanut ihmisten asenteita.
- Vihtijärvi toimii kunnan verogeneraattorina, aiemmin todettiin, että Vihtijärvestä ei voida luopua, kun veroylijäämä on n. 0,5 miljoonaa euroa. Tämä ei ole oikea paikka säästää.
  - o Vastaus: valinnat eivät ole helppoja. Tasapainotusohjelmaa laadittaessa on käytetty hyväksi ulkopuolisen asiantuntijan tekemää, laajaan kuntamateriaaliin perustuvaa arviota toimintojen säästöpotentiaalista sekä käyty läpi yli 50 kunnan säästöohjelmat. Helpot toiminnalliset säästöt on Vihtissä tehty jo aiemmin, ja kaikki säästöt edellyttävät leikkauksia palvelutasoon ja/tai palveluverkkoon. Jos jokin säästöehdotus jätetään pois lopullisesta kokonaisuudesta, on tilalle löydettävä muita toimenpiteitä.
- Henkilöstömenoihin ei tasapainotusohjelmassa ole puututtu lainkaan, vaikka niiden suuruus on kunnassa 49 miljoonaa euroa.
  - o Vastaus: tavoitteena on etsiä rakenteellisia säästöjä. Lisäksi merkittävä osa Vihta-ohjelmassa esitetyistä toimenpiteistä vaikuttaa henkilöstökustannuksia vähentävästi.
- Haimoon koululle on yli 9 km ja Nurmijärven Röykkään n. 8 km. Mikä on taloudellinen vaikutus kunnalle, jos lapset menisivätkin Röykkään kouluun?
  - o Vastaus: kunnalla on velvollisuus osoittaa oppilaalle lähikoulu, mutta huoltaja voi hakea myös toissijaista koulupaikkaa. Toissijainen koulu voi olla myös toisen kunnan alueella, mutta opetuksen järjestäjä päättää, otetaanko kouluun toisen kunnan alueella asuvia oppilaita. Koulutuksen järjestäjä saa tilastointipäivän mukaisista oppilaista valtionosuudet.

- Esitys koulun lakkauttamisesta on tyrmistyttävä, sitä ovat käyneet monen sukupolven vihtijärveläiset. Talousjohtajan pitäisi kaivaa esiin luvut siitä, mikä on ollut todellinen säästö aiemmista koulujen lakkauttamisesta. Luultavasti säästöjä ei ole syntynyt.
- Vihtijärvellä on erinomainen sijainti, puoli tuntia Helsingistä. Aluetta pitäisi kehittää, saada lisää rakennuspaikkoja. Vihtijärveläiset haluavat hoitaa asian kuntoon. Kunnan kaavoitus pitäisi ulkoistaa, että saadaan nopeasti päätöksiä, kaavan saaminen ei voi kestää 20 vuotta, kuten Tervalammella.
- Koulu on keskus, jonka säilymisellä on valtava merkitys kylälle. Muitakin alueita kuin Nummelaa pitää kehittää.
- Vihtijärvi on valittu vuoden kyläksi. Suomen hienoimman kylän pitäisi voida pysyä sellaisena. Koulujen lakkauttamiskeskustelu toimii kuin itseään toteuttava ennustus, kun lakkautetaan koulu, lapsiperheet poistuvat alueelta. Alueelle pitäisi saada lisää asukkaita ja rakennuspaikkoja. Rakennuslupien saamista pitää helpottaa, jotta ei synny veromenetyksiä lähtevistä asukkaista. Kukaan ei muuta kylälle jossa ei ole enää koulua.
- Rakennusluvan myöntämisen esteenä ei saa käyttää sitä, että alueelle kenties suunnitellaan 10 vuoden kulutta jotain. Lupa on annetta aina kun vaan mahdollista, jos siihen ei ole ehdotonta kieltoa. Koulun lakkauttamisella kaavailtu säästö on minimaalinen tarvittaviin säästöihin nähden.
  - o Vastaus: paljon rakentamista helpottavia muutoksia on tehty ja suunnitteilla. Rakennusjärjestys on uusittu, mutta osasta sen pykälästä on valitettu ja asia on edelleen hallinto-oikeudessa. Valtuustoasiain neuvottelukunta kokoontuu jälleen ensi viikolla pohtimaan haja-asutusalueiden rakentamisen helpottamista.
- Kuljetuskustannusten osalta tarvitaan tarkka ajolinjamääritelmä ja käytännön kokemusta, ei teoriaa. Miten opettajasäästö toteutetaan, miten voidaan luvata, että Haimoon kouluun ei palkata lisää opettajia, koska silloin säästö jää syntymättä?
  - o Vastaus: virassa olevat kaksi opettajaa korvaavat kaksi määräaikaista opettajaa kunnan muissa toimipisteissä. Opettajan virat ovat aina kuntakohtaisia, eivät koulukohtaisia, ja opettaja voidaan siirtää myös kunnan toisessa toimipisteessä olevaan virkaan.
- Miksi kylän taksikusilta ei ole kysytty kuljetusten järjestämisestä, pikkuteitä ei voi ajaa isolla bussilla.
  - o Vastaus: asia on varmistettu esimieheltä, joka myös ajaa koulukuljetuksia.
- Miksi kaikki pitää ahtaa pieniin tiloihin. Tällä hetkellä kaikki Otalammen oppilaat eivät mahdu pihalle yhtä aikaa koulun pihalle. Rakennuksia ei voi rakentaa liian tiiviiksi. Täällä on tilaa.
  - o Vastaus: Vihtijärven ja Haimoon alakoulujen oppilaat menevät yläkouluun Otalammelle. Haimoon koulu on rakennettu 140:lle oppilaalle, ja siellä on hyvin tilaa Vihtijärven oppilaille.
- Haimoon koulu on ollut 5 miljoonan euron investointi kunnalle. Hieno asia haimoolaisille, mutta kun huomattiin, ettei Haimoossa ole rakennuspaikkoja, paikataan nyt Haimoon

suunnitteluvirhettä sulkemalla muita kouluja. Onko nyt pandemia-aikaan hyvä hetki keskittää lapset suurempiin kouluihin?

- Vastaus: Haimoon koulu on 140 oppilaan kouluna vielä pieni koulu. Pandemia haastaa opetusjärjestelyjä, mutta niitä pystytään toteuttamaan hyvin myös huomattavasti suuremmissa, yli 500 oppilaan kouluissakin.
- Miksi aina samat koulujen lakkauttamiskeskustelut tulevat esiin, kun pitäisi miettiä, miten kuntaan saadaan tuloja. Ihmiset haluaisivat muuttaa maalle, mutta Vihtijärvelle ei anneta rakennuslupia. Miksi ei panosteta tulevaisuuteen? Kunta menettää paljon, jos kouluja lakkautetaan.
- Nelilapsinen perhe on muuttanut kaksi vuotta sitten Vihtijärvelle sillä perusteella, että kylällä on koulu ja päiväkotia, ja sieltä on helppo kulkea töihin. Kylällä on ollut helppo tutustua eri-ikäisiin ihmisiin. Koulun lakkauttamisuhan myötä heräsi paljon kysymyksiä, miten muutos vaikuttaa lapsiperheen arkeen. Lapsilla on muualla olevia harrastuksia, ja jos koulumatkat pitenevät, lapset eivät ehdi harrastamaan. Jos kylältä poistuu koulu, myös yhteisöllisyys kärsii, kun tutustuminen on vaikeaa. On tärkeää, että lasten lisäksi vanhemmat tutustuvat toisiinsa ja tekevät yhteistyötä keskenään. Kylällä on tyytyväisiä ihmisiä, vaikka palveluja ei juuri ole, ja sillä on varmasti merkitystä myös mielenterveyden kannalta. Kyläläiset toimivat yhdessä ja tekevät talkoilla myös sellaisia asioita, joista kunnan pitäisi huolehtia. Lapset eivät halua istua taksissa montaa tuntia tiellä, jossa ei voi ajaa yli 60 km tunnissa. Lapsilla on eri-ikäisiä kavereita ja yhteisluokkaopetuksen myötä hyvät tiimitaidot. Lapset saavat paljon liikuntaa, kun voivat kulkea kävellen kouluun. Tiedossa on useampi perhe, joka olisi halukas muuttamaan Vihtijärvelle, jos taloja olisi myynnissä taloja tai saisi tontteja. Miksi säästöjä haetaan kylästä, joka tuottaa itse jo lähes kaikki palvelunsa?
- Mistä sitten säästetään, kun koulu on lakkautettu?
- Nummelan kuntoportaati on voinut jättää rakentamatta.
- Koulukuljetusten kustannukset ovat suurin piirtein kolminkertaistuneet niistä ajoista, kun kuljettajat itse suunnittelivat kuljetusreitit. Jos kuljetetaan 30 lasta, ja varataan turvalliseen autoon siirtymiseen ja turvavyön kiinnittämiseen minuutti lasta kohden ja riittävä aika autosta kouluun siirtymiseen, on mennyt jo 40 minuuttia, eikä auto ole vielä liikkunut lainkaan.
- Taksia kylällä 26 vuotta ajaneet vanhemmat jäivät työttömäksi, kun kuljetukset kilpailutettiin. Tyttäreillä menee nyt tunti kouluun, jonne matkaa 8 km. Lasta on kuljetettu kouluun itse, sillä taksikuljetukset ovat hengenvaarallisia. Kuljettajien mukaan pitää ajaa kovaa, kun on niin kiire. Tiet ovat niin huonokuntoisia, että taksimatkat pitenevät väistämättä.
- On tärkeää ymmärtää, että päättäjät päättävät tämän asian. Virkakoneisto tekee esityksiä virkavastuulla, mutta valtuutetut päättävät. Ajoitus kyläkoulujen lakkauttamiseen on nyt huono, istuva valtuusto on tehnyt paljon työtä, että rakentamista kylille voitaisiin helpottaa. Annetaan näille lääkkeille aikaa vaikuttaa.

- Kuinka paljon vuosien kuluessa on mennyt rahaa Vihtijärven koulun lakkauttamisyhteyksiin. Onko nytkin paikalla oleva viranhaltijajoukko täällä palkallisesti?
  - o Vastaus: suurin osa paikalla olevista viranhaltijoista ovat kokonaispalkassa, eikä iltat- tai ylityöstä makseta erillisiä korvauksia.
- Lasten kuulemisessa kysymykset ihan hyviä, mutta niitä kommentoitiin siten, että mukana olevan aikuisen kanta paistaa läpi. Kun lapsi oli kertonut, että taksissa oksettaa, oli vastattu, että siihen kyllä tottuu. Tai jos lapsi vastasi, että olisi kiva jos olisi lisää kavereita, oli aikuinen kehunut hyvää kommenttia.
- Osalle lapsista oli jäänyt huonoja kokemuksia kuulemisesta. Tilanteessa oli komennettu turhaan, ja lapselle oli tullut paha mieli. Tuntuu epäreilulta, että lapset joutuvat pelkäämään koulun lakkauttamista.
- Koulumaailman ja kaavoituksen välillä ei ole riittävää yhteyttä. Hajarakennusperiaatteisiin pitää saada parannuksia, muuten tilanne Vihtijärvellä ei parane. Emätilatarkastelusta pitää päästä eroon, se on kankea ja huono systeemi. Jos koulu lopetetaan, potentiaaliset rakennuspaikat vähenevät. Hajarakentamisen periaatteiden uudistaminen on todella tärkeä juttu, koko kunta ei ole suunnittelutarvealuetta.
- Tällä koululla on onnellisia lapsia, sen näkee. Ruokailu on järjestetty kotoisasti, ja lapset käyvät kiittämässä ruuasta keittiön ovella. Näiden lasten paikka ei ole isossa koulussa.
- Vihtijärvellä on mitä ihanteellisimmin ympäristö toteuttaa opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelmaa ei toteuteta vain koulurakennuksen sisällä. Koululla on ainutlaatuinen sijainti mäelle, alue on turvallinen, ja lapset voivat liikkua siellä vapaasti.
- Koulukoulukuljetuksista voi tulla ongelmia. Miten koulukiusaaminen ratkaistaan, kuljettajalla ei ole mahdollisuutta puuttua siihen. Jos samassa kuljetuksessa on 1. ja 6. luokan oppilaita, koulu ei pääty kaikilla samaan aikaan. Pitäkö 1. luokan oppilaiden odottaa jossain? Nuoriin ja lapsiin pitää satsata, muuten kylä kuolee. Vihtijärveä pitää kehittää, ei näivettää.
- Voisiko kunta huojentaa veroja lapsiperheille, jotka rakentavat kyliin? Palvelujen siirtymisestä kauemmas syntyy kuljetusten lisääntymisestä päästöjä.
  - o Vastaus: kunta ei voi päättää huojentaa veroja, vaan päätöksen tekee hakemuksesta verohallinto.
- Kylällä pitäisi saada vesihuolto ja tiet kuntoon, jotta saadaan lisää asukkaita.
  - o Vastaus: suunnitteilla on koko kunnan kattava vesihuollon kehittämissuunnitelma
- Huoli koulun lakkauttamisesta ahdistaa lapsia ja koulujen henkilökuntaa. On harmillista, että vedotaan mm liikuntasalin kokoon, kun kaikki tietävät, että pienissä kouluissa liikutaan todella paljon. Kyläyhdistykset tarjoavat saleja koulun käyttöön. Ei pitäisi tuijottaa koulun tiloja paperilla, vaan selvittää, miten asia todellisuudessa on.

- Olennaista on, miten ehdotus vaikuttaa kassavirtaan. Miten tuloja saadaan kasvatettua kuluja nostamatta. Verokertymää saadaan nopeasti lisää, kun hyödynnetään täysin olemassa oleva intra ilman lisäpanostuksia.
- Kunnan internetsivut antavat ymmärtää, että kunta haluaa panostaa kyliin, mutta tämä on erikoinen tapa panostaa. Jos koulu lakkaa, on hyvin vaikea saada taloa myytyä. Tuntuu huijaukselta, että annetaan ymmärtää että ollaan kylämyönteisiä, mutta sitten kylällä ei olekaan mitään lapsiperheiden palveluita.
- Kunnan toiminnasta herää käsitys, ettei toinen käsi tiedä kumpaa jalkaa toinen sahaa.

Kunnanjohtajan loppupuheenvuoro

Kunnanjohtaja kiitti osallistujia aktiivisuudesta sekä hyvästä ja rakentavasta keskustelusta. Keskustelussa esitetyt kommentit antavat lisää tietoa päätöksentekoa varten. Päätöksenteon kannalta on tärkeää, että esitysluonnosta on mahdollista arvioida ja kommentoida kolme kuukautta ennen varsinaista päätöksentekoa, jotta keskustelujen kautta on mahdollista saada kaikki mahdollinen päätökseen vaikuttava tieto.

Asiat eivät ole mustavalkoisia. Tiedossa on haastavia valintoja, jos jokin säästöehdotus jätetään pois lopullisesta kokonaisuudesta, on tilalle löydettävä muita toimenpiteitä. Tärkeää on katsoa kokonaisuutta ja arvioida kaikkia toimenpide-ehdotuksia uudestaan.

Esitysaineisto julkaistaan kunnan nettisivuilla Vihta-ohjelman sivustolla. Myös muistio tallennetaan sinne valmistuttuaan.